

Naša Sloga izlazi svaki 1
1 10 dan mjeseca i stoji s
poštarijom za cijelu godinu
2 f. a za kmota 1 for.;
razmjerno za pol god. 1 f.
a za kmota 50 nov. Izvan
carovine više poštarija. Po-
jednini broj stoji 6 nov.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu malo stvari, a nosloga svo pokvari.“ *Nar. Post.*

Oglasi se primaju po na-
vudnoj ceni. Pisma neka se
salju platjene poštarije.

Nepodpisani se dopisi ne-
upotrebljavaju. Dopisi se ne-
vrataju. Uredništvo i Od-
pravništvo nalaze se *Via*
Nova N. 3 i puma 1.

Godina V.

U Trstu 1. Julija 1874.

Broj 18.

FRANA KURELCA,

akademika i jezikosloven hrvatskoga, neima više med živućimi! Dne
18. p. m. prestavio se u Zagrebu u 64. godini svojega vieka. Na
tu žalostnu viost protrnula je svakolika domovina, a naime hrvat-
sko Primorje, gdje je on, bivši profesorom na Ricci, posadio i
odgajio stabalce samosviosti i narodnosti hrvatske. Otdud se njegov
duh razplodio po Istri i po kvarnerskih Otocih, koje dvio zemljo
je on više puti proputovao, sabiruē rieči i naslišnjue hrvatski govor,
pa gdje ga neprostanec spominju njegovi mnogi učenici, štovateljji,
znanci i prijateljji. I Bog zna, bi li se bio odvio ikad ni ovaj list
sa našoga srdca, da nebudu njegovi poslenici poznali u ono doba
toga vriednoga muža, koji je nekojim od njih bio učitelj, a nekojim
dobar znanaec i prijatelj. Zato ga mi ovdje uz ostali narod žalujemo
i kao osobita dobročinea. Slava mu i vječna uspomena!

Pogled po svietu.

U Trstu 30. lipnja.

U ovo petnaest danah kod nas u Austriji dogodilo se ko-
ješta, što po nagadjanju novinarah nebi imalo ostati bez svojih
posljedica. Na mjesto dosadanjega vojnoga ministra Kuhna bio je
pozvan od cara u ministarstvo dosadanji česki namjestnik Koller.
Novinari iz toga izvode, da će i kod nas zavladati vojnička stranka,
kao što vlada u Pruskoj. Znamenito jest, što se toj promjeni ne-
vesele ni praski Nemci, ni naši ustavovierci, njihovi najbliži rođjaci.
Slavenski novinari gude tom prigodom ovu, da Slaveni neimaju šta
izgubiti, pa da se neimaju česa ni bojati.

Drugi dogadjaj, koji u znamenitosti nadvisuje onaj prvi,
jest ruska deputacija, što je ovih danah prispicla iz Petrograda u
Beč. Ta deputacija, sastojeca iz više čuvenih ruskih generalah, a
vodjena od samoga Koštantina Nikolajeviča, brata cara Aleksandra,
došla je, da čestita Nj. Veličanstvu, našem caru, na odličju reda
Sv. Jurja, što je prije dvaest i pet godinah, naime dne 26. lipnja
1849., dobio iz ruku pok. cara Nikole za hrabrost, pokazanu taj
dan kod grada Raba, otevi ga junački huntuvičkim magjarskim
četum. Taj dotazak ruskih gostiuh je znak ukriepljena prijateljstva
međ našim i ruskim carem, pa tim i uzrok glavobolji našim un-
tarnjim i vanjskim neprijateljem.

U ugarskom parlamentu, koji se nije bio razišno, bude ve-
ćinom glasovah odgođen za dojduec zasjedanje zakonski predlog
o neekrvenoj ženitbi, i to po želji novoga predsjednika ministarstva,
koji je prietio, da će drugač odstupiti. Tamo odsad unapred neće
moći biti nitko zajedno činovnik i narodni zastupnik.

Katolici su ovih danah držali svoje sastanke u Njemačkoj
u Majncu i u Italiji u Mlotcih. Tu i tamo su se gorko tužili na
progonjenje crkve; tu i tamo zaključili, da crkva mora braniti svoje
pravice. Bili se sastali u Fuldi i njemački biskupi, da se dogovore,
kako će se unapred vladati naprama njemačkomu nasilstvu, ali
još nije prodrlo u javnost, što su zaključili.

Sjeverno-amerikanski kongres je zaključio, da se vlada
pobrine putem međunarodno akcije, da se međunarodno razpre
nerieše više oružjem, nego putem međunarodnog sudišća, koje bi
se imalo u tu svrhu osnovati privoljom svih izobraženih narodah
i državah. Dao Bog, al teško da će se ljudi ikad otestiti svoje čudi.
U srednjem vioku je nekoje vrijeme papa mirio kralje i narode, ali
ni to nije trajalo, nego dokle jo moglo. Nadajmo se ipak, da je
izobraženost i prosvjeta umekšala ljudsko srdce, a sviet utvrdila
u istini i pravdi!

Čega treba našoj marvi?

(Kontae.)

O svjetlu kao trećoj glavnoj potrebi naše marve govoriti
ćemo sasvim u kratko. Ne mislimo, da ima biti staja tako svjetla
kao kakova soba, u kojoj se tke, piše ili šije, već dosta, da bude
u njoj toliko svjetla, da se vidi, je li blago dovoljno očišćeno,
jesu li jasla snažna, itd. i da nije medju svjetlom u staji i na polju
tolika razlika, da vanjska svjetlost na oči marve neugodno, pače
bolno djeluje.

U stajah naših seljakah žalibože riedko i ima prozora; vrata
i jedan otvor ljeti i zimi bez zaklopa, to ti je svo. Ako je istina
ono, što jur spomenusmo, da oko gospodarovo pita vola, tu će se
po takovu slabo vol ili krava izpitati, jer oko gospodarovo u ta-
kovoj staji ništa nepomaže, budne da ništa nevidi. Sám gospodar
nemože biti uvijek uza svoje blago, te obično ni ne dospieva, da
je uvijek vidi, kad se iztjera iz staje, te vodi ili na vodu ili dru-
gamo na polje, a služinead žalibože malo mari, da se brine za što
više, nego li za ono, što svaki dan po običnom kućnom redu,
upravo mora biti. Zato se često sgadja, da marše nosi na svomu
tjelu kakovu manju ranu ili prišt i natok po više danah, a gospodar
o tom ništa nezna, dok nije toga sám na svoje oči prigodom pre-
gledanja blaga u staji opazio. No neće toga ni on opaziti, nebude
li imao dovoljno svjetla. —

Ima u nas mnogo stajah, gdje se nemože ni u pol biela dana
marva bez posvjeti valjano očistiti, što je dakako i s troškom skop-
ćano i nespretno i zbog vatre opasno. Nadalje ne treba ni toga
zaboraviti, da je ono blago, što stoji u pretumih stajah, obično
izvrgnuto očjim bolestim i to radi nagle promjene svjetla, kad
izadje na polje.

Da nas tko krivo nerazumije, primjetiti nam je, da je ljeti
dakako bolje držati staju nešto tamnijom, da bude u njoj hladnije,
da razne muhe marvi toliko ne dosadjuju i da može mirnije po-
čivati. No u tu svrhu biti će dovoljno, zatvoriti prozore za sunčane
žega, a za hlada valjati će svakako sve širom otvoriti.

Da na ovo troje, što u tim člancima razložismo, paze naši
gospodari, bilo bi u nas manje marviuskih bolestih, blago bi ljepše
izgledalo, naši sajmovi bili bi izložbe bogatstva narodnjega, a ne
izložbe nenukości i nemara, kao što su žalibože obično sada.

Nije doduše ni tim sve učinjeno, ako se skrbi blagu za čiš-
ćenje, zrak i svijetlo; ovo su samo najbitniji uvjeti uspjovanja marve
a treba i drugo, kao: po najprije dobre i zdrave krme, uredne
hranitbe, čiste i zdrave vode, potrebna poćinka itd. na što valjana
gospodara ni netreba napose opominjati.

(Zaj. Gosp. List.)

Pazinska gimnazija.

Znao nam je, što nismo mogli priobćiti našim čitateljem od
rieči do rieči izvrstnih članakah, što jih je pod tim imenom bio
donio *Il Corriere di Trieste*, nego što smo jih morali poradi malena
prostora ovoga lista jako okrajiti i prikratiti. Danas ćemo ipak
toga učiniti, nego hoćemo ovo još nešto malo baš prevesti, da naši
čitateljji barem na koncu vide, kako se i u talijanskim novinah
brane naše pravice, do kojih moramo jednom, ako budemo posto-
jani, svakako doći.

Protivnički dopisnik piše: *Da bi bila sanjarija, otvoriti u Istri
slavensko srednje škole, i da bi Slaveni bili prvi, koji jih nebi htjeli
pohvaljati.* Na to odgovara naš prijatelj ovako: Zbilja li? Ako jo
tako, baš je vriedno stvar djelom dokazati onim, koji drugače
misle. Ako su gospoda protivnici Slavenah o tom toli sjegurni,
neka dedor mole višnju oblast, da u Pazina za ubogo Slavenec osnuje
gimnaziju u slavenskom narodnom jeziku, potle što su prosvjedo-
vala proti njemačkom učevnom tamo jeziku. Tom bi molbom, kad
bi ju ministarstvo u najgorem slučaju i odbilo, najjasnije pokazala
ta badra gospoda, da ljube pravdu i pravicu, dočim im se dan-
danas jako prigovara, da je neljube. Nogo nije moguće, da ju
odbije; samo neka prose, neka mote i opet neka prose; ministar-

stvo će jih najzada uslušati: i onda će se stopram viditi, da li je sanjarstvo slavenska u Pazinu gimnazija, il je sanjarstvo jednovernost i tvrdoglavost nekoje gospode. Ali dokle neima tog dokaza, nebudi im žao čuti, da shepare, kad vele, da bi Slaveni bili prvi, koji nebi htjeli pohadjati slavensku gimnaziju. Tom praznom besjedom kao da bi se htjelo nekako reći, da bi ju dapače bili prisiljeni pohadjati Talijani!?

Buduć dakle da je nemoguća u Pazinu slavenska gimnazija, iz toga nesliedi, da ona mora biti njemačka mjesto talijanska. Tako uzklikuje slavodobitno protivnički dopisnik, na što mu naš branitelj odvrće evo ovako: Tisuće i tisuće puti velim, da prvi diel ove besjede nestoji. Tko smije ikad reći, da nije moguće izpuniti zakona, koji je stvoren za austrijske narode, pa da temeljna carevine prava jesu i moraju da ostanu za Slavene mrtvo neplodno slovo? A evo, zakon od 21. decembra 1867. u 19. §. veli od slova do slova: *U onih zemljah, u kojih prebivaju različiti narodi, škole budi tako uredjene, da budu na ruku svakoju od tih naroda, prosvjetiti se u svojem jeziku, a da nebudu nitko dužan, učiti se ikoji drugi jezik te zemlje.* Kako može dakle protivnik, na oči toga zakona, baciti u obraz većini istranskoga pučanstva onu besjedu, da on nemože uživati dobroćinstva, što mu ga je carevinsko vieće odkrojilo, a Nj. Veličanstvo, Pruzmožni Cesar, vlastoručnim podpisom potvrdio? Da budu bili prošlih vjekovah Slaveni u Istri ono, što su bili Talijani, pa kad bi ovi dandanas bili bez školah u svojem jeziku, bi li protivnik i onda pristao na tvrdnju, uz onaj zakon u ruci, da se tamo nemogu uvesti talijanske škole? Nebi sjegurno, u imao bi i sto puti pravo nepristati, kao što sada nepristaju Slaveni. — Što se pak tiče drugoga diela one besjede, da pazinska gimnazija nemora biti njemačka, kad tobože nemože biti slavenska, odgovaram, da je to koli pravedno, toli neumjestno; jer ja nisam zagovarao ni posvemašno ni djelomično njemačko poučavanje, kao da je tobože u sebi najbolje. Ja sam samo rekao, da djelomično poučavanje u njemačkom jeziku odgovara bolje potrebam Slovenah od posvemašnoga poučavanja talijanskoga. A to mi tvrdnje protivnički dopisnik nije pobio.

I tako svršuje naš branitelj u koliko se njegov zadnji članak proteže na nas i na pravice našega jezika u Istri. Što kaže dalje, to nespada amo, jer nije nego ociena vrijednosti s jedne strane talijanskoga, a s drugo njemačkoga jezika. Nego mi smo dobili od svojeg dopisnika baš liep članak, koji takodjer govori o pazinskoj gimnaziji, pa koji se spremamo štampati u dojdućem broju.

D o p i s i.

Sa vrh Učke na Uzašašće.

Sinovi hrvatske majke, Istrani! jeste li živi, oli ste pomrli? Živi ste, ali spavate. Domovina vaša u tudjih rukoh oslabila, zove vas da ju okriepite. Vrieme je da se otmete robovanju. Narodni ingležki, francuski, njemački, talijanski, itd. iz svoje malenkosti, eno uzpeli su se na stepen, na kom se danas diče svojom prosvjetom i slobodom. Nisu oni do toga došli, da su oštroumniji od vas, jer Slavjan u obće po naravi imade taki um, da se uz svaki drugi narod odlikuje ma u kojem bilo nauku, samo ako je u njem dobre volje. Nego ti narodi, da dojdou do toga, zaljubise se najprije sami u sebe, razpalise u svojem srdcu narodni duh, pa po tom smetose svojo protivnike i eto jih, gdje se dandanas nalaze.

I ostala vaša braća ugledala se u to, te i oni, zadahnuli se rodoljubnošću, pa započeli raditi o svojoj miloj otačini i opirati se vitežki neprijateljem, koji htjahu, da im gospodare i zapovjedaju pod krovom vlastite njihove kuće, i priećiti jih u napredku i dobroćiću. Nekim od te vaše braće horiti se je proti samovolji njemačkoj, nekim proti magjarskoj, a vam proti talijanskoj. Nu svaki se bolje hrva sa svojim bližim protivnikom, nego li vi s vašim. — Po državnom zakonu vi, braćo, imate za sebe svako pravo, što i drugi narodi ovog našega cesarstva, a vam se neoprašća od nekotjih ljudi ni to, što svomu narodu spadate. Premilostivi kralj, jer ste i vi narod njegove države i jer i vi plaćate danjke kao i svaki drugi, naredio je zakon, koji veli, da i vaš jezik ima pravo u uredih i u školah; a eno talijanština neće o tom ni da čuje, nego hoće da zatajito svoj narod, pa da budete Talijanci, i da so talijanskim jezikom svagdi i uvijek služite. Bi li vaši pradjedovi, slavni Hrvati, to trpili?... Koje bi pero moglo izpisati slavu i junačstvo tih vaših praotacah? Oh, da im se je sada ustati, pa viditi to vaše jade, radje bi se u grob povratiti, nego li uz tako življenje pristati! — Jesmo li mi turaka raja, ali su nas na trgu kupili? Pogledajte, braćo, pa vidite svojo biede....

Ovim razlaganjem što so od vas pita? Pita se, da doskočite tim vašim ranam, da radite o vašoj narodnoj koristi, da i vi počmete sticati, što so drugi narodi stekli, da se ugledate u ostalu

vašu braću, kako neumorno odmiču u koristi svojega roda, pa da se i vi otresete vašega mrtvila i klete nemarnosti. A da to dostignete, hoće vam se najprije narodni duh. Taj će vam malo po malo donieti sve, što vam se dandanas na vašoj zemlji neda. Bez duha nema vam napredka. Za imati narodni duh hoće se prije svega da poznate da ste narod hrvatski, da ta vaš narod počnete ljubiti i braniti, da se svojim narodnim govorom i svojom narodnom pjesmom radujete i veselite. Pjevanje davorijah i narodnih pjesmah, jest ona iskra, koja u kratko vrieme razpali duh narodnosti. Eno, braćo, po Hrvatskoj, po Kranjskoj, po Dalmaciji, po Srbskoj, po Bugarskoj, po Českoj, po Poljskoj i po Ruskoj odjekuju brda i doline slavjanskim pjevanjem da ti sree kuca od miline, a vi sami u Istri ste mukom zamuknuli, mrtvi ste i kao pokopani! Narodni duh čini, da se nitko nesrami biti onim, čim ga je Bog stvorio. Zato se ni ti, hrvatski u Istri narode, nesrami narodnoga tvoga jezika, narodnih tvojih običajah i narodne tvoje nošnje. Ala ma je grdo viditi neke naše ljude, koji si kao za nekako veličanstvo obuku po lacmansku, pa nit su lacmani, nit Slavljani, nego pravi Šarenjaci. Reć bi da su blapeji iliti fanti, što metu uredi. Ponosi se moj liepi narode, što te je hrvatica majka rodila i hrvatskim imenom prozvala, na ognjištu tvom hrvatski te Boga naučila moliti, nepogrdljivaj ju dakle, ako ti je mila i draga. Nisi li opazio, brate, kad jedan od naših ljudi počne govoriti talijanski medju dva tri Talijančeta, kako mu oni neprasaču ni jedne pogriješke u jeziku, nego namiguju posmjehom jedan drugomu? Hoćemo li mi biti njihovi komedianti, i njihovo ruglo!?

V. . ko.

Stanovnici

vanjskih obćinah pazinskoga i labnjanskoga kotara!

Na 26. tokućega mjeseca Julija hoćete biti pozvani u Pazin, da izberete na mjesto pokojnoga Luciani-a drugoga zastupnika u porečki sabor.

Mi vam preporučujemo pazinca, m. č. gospodina **Frana Orlića**, vrijednoga župnika Žrnjanskoga.

Možebiti da ga svi nepoznajete, ali ako nepoznajete njega, poznajete nas i naš list i znate, da smo vas mi uvijek i u svakoj prigodi po duši na pravi put stavljali, neželec i nečistuč drugo, nego vašu korist. Pa kako ste nas dosad rada slušali, nadamo se da ćete nas i sada i uvijek od sada.

Ali, pravoreći, g. Orlić nepotrebuje baš nikakvo preporuke ni naše ni ičije, jer se je ono nekidan najbolje i najliepše sam preporučio, kad je u ovom listu ne samo izjavio, da je gotov primiti na se zastupničko breme, nego takodjer jasno i očitno rekao, što i kako misli govoriti i raditi u porečkom saboru, ako bude izabran, kao što je to dužan učiniti pred izborom svaki pošten i duševan čovjek, da se svijet u njem neprevari.

Tko dakle misli, kako g. Orlić, a ne kako misle naši protivnici, neka u Pazinu due 26. Julija dade za njega svoj glas. A tako sjegurno mislite svi, jer ste pametni i pošteni. Samo gledajte, da vas pred izbori i u vrieme izbora nitko neprevari, naimo kad budete birali izbornike iliti fiduciarije, jer u izbornicah sve stoji.

Dogovorite se dakle, pak izberite pouzdane izbornike, koji će u Pazinu glasovati, kao da ste vi sami tamo išli. Izbornici će se birati kako ono laui, kad ste imali izabrati poslanika u Beč; zato gledajte, koji su vas onda provarili, da jih više neizberete. Gledajte i to, da li ste u imeniku biračah svi, koji imate pravo birati, pa ako nista, dajte se upieati od dotične oblasti. Jer znajte, da u broju stoji pobjeda iliti predobitje, a stranko se za pobjedu bore.

Prama tomu gledajte i to, da nitko od vas doma neostane, ni kad bude birati izbornike, ni kad bude iti u Pazin. Učinite svi po duši svoju dužnost, pak je pobjeda vaša. I u to ime Bog pomozli!

U Trstu due 1. Julija 1874.

UREDNIČTVO NAŠE SLOGE.

Neukû Nauka.

Dobra se muzara po repu pozna.

Švajcarski gospodari kupujuć kravo muzare, paze osobito na njihov rep. Ako je ovaj umah na početku, gdje se s hrba pušća, tust, a tako kratak, da jedva do koljena dosiže, drže to za znak slabe muzare; čim je rep od zgora tanji, i čim siže niže izpod koljena, tim je muzara bolja.

Gnoj za voćke.

Uzmi 1 funtu kelja (tutkala), kuhaj ga, dok se sasvim raztopi, pomiješaj ga s jednim viedrom (akovom) vode, te zalievaj tim voćke, pošto si jim zemlju oko stabla narahlio. Za svaku voćku uzmi 4 do 6 polića. Već za nekoliko nedjela opaziti ćeš, koliko si tim voćkam pomagao.

Po neumnosti postradali.

Kako se čita u talijanskom listu „Corriere delle Marche“, u mjestancu Cerreto d' Esi je 14. proš. Junija postradalo od groma petnaest ljudi i to, što je najžalostnije, poradi svoje neumnosti. Spravljalo se ružno nevrjeme, kao kad hoće udariti grasića. A ljudi seljaci, da tobože odvrte od sebe tu nesreću, odtrčaju u zvonik, pak uhvate zvoniti u sva zvona, tko će jače. Al su i platili skupo tu svoju ludost, jer prva striel, koja je pala, udarila je u zvonik i njih svih petnaest na tla oborila, a grasića im je svejedno zato potukla i pomlatila njiive i vinograde. Ti nesretnici nisu valjda nikad čuli, da se grasića neda protjerati zvonjenjem, a s druge strane da noćma pogibelnije stvari, što je zvonjenje, kad se spravlja ružno ljetno nevrjeme. Jer zvonjenjem zvonovah razmahani zrak i ugrijani zvonovi natežu striel na se kao i kalamita, pak ako će kamo, ona će uvijek udariti u zvonik, gdje se zvoni, da nauči pameti lude zvonare, koji još ni toga neznaju. Nekada se je krišenomu svijetu samo na tihu poklončalo, kad se spravljalo nevrjeme, da klekne i da se Bogu moli; a sad mnogi misle, da se zvonjem nevrjeme baš raztjeruje. Idemo li nazad, il idemo napred? Borme ti reći, da smo svaki dan glupiji.

Franina i Jurina.

Fr. Si morda ti komu povedal ono, ča smo se nekidan pominjali od obćinskih šparnjaki?

Ju. Zač me to pitaš?

Fr. Ač je zašlo va gazete.

Ju. Neka je, to mi je baš drago, ač će ljudi počet razmišljat, pak morebit da još iz onoga šagod i bude.

Fr. Baš sam ti otel reč, da su se va

nekih mestih ljudi jako važgali za onu stvar; al...

Ju. Al ča?

Fr. A oderuhi da vruga delaju.

Ju. Ki su ti oderuhi?

Fr. A oni pošteni i bogabojeći užuraveci, iliti tako zvane istranske pijavice, kč te duže za 200, ako su ti u potrebi posudile 100 f.!

Ju. Znam i ja, da jim je laglje živet o tuđoj krvi, nego li o svojem potu; ali ako se jedanput ti šparnjaki i po Istri ponamesto, morat će se borme i oni trudit i mučit, kako i mi!

Poziv svim čovjekoljubom.

Pučanstvo vojničke Krajine, osobito ono bivših ličanske, otočanske, djelomicc ogulinske i slunsko pukovnije, koje je kao tvrđ zid za 300 god. branilo Evropu od neprijateljskih nasrtajah, dočim su ostali sriocniji narodi mirno i slobodno nastojali o svojem blagostanju, razvijajuć se u prosvjeti i izobražonosti; to siromašno pučanstvo nakem trili neprokiđnih slabih liotah, nakom marvinske kuge, nakom kužne bolesti kozical i kolero, koje već godinu danah onud hiesne, mučeno je sada velikom nevoljom, naime gladom.

Ta strašna nevolja, koju bi čovjek jedva pomisliti mogao, u nekojih krajevih, osobito ličke pukovnije, tako je velika, da su tamo nesrećnjaci prisiljeni branit se brastovom korom, raznim korenjem i biljem, dočim mnogi, koji takve hrane podnieti nemogu, kao n. p. starci, slabe žene, a osobito mala djeca, upadu u mnogovrstne bolesti i najzad kukavno poginu. Vlada, uz svu svoju dobru volju, nije kadra odstraniti tu nevolju, zato su ti nesrećnici bili prisiljeni u svojoj zdvojnosti osnovati Odbor, koji se u imo svoje nesrećne braće obraća na sve čovjekoljube, proscć jih u ime Boga, da što prije po svojoj mogućnosti pripomognu darežljivom rukom odstraniti tu strahovitu nevolju, odpravivši svoje prinenske sl. Uredničtvu Narodnih Novinah u Zagrebu.

Svaki i najmanji dar priobćit će se u Novinah zahvalnim srcem.

U Zagrebu 15. Lipnja 1874.

Na mjesto odbora

IIIja Guteša.

SVAŠTA PONEŠTO.

* Gradovi na svijetu. U svih 5 stranah svijeta ima sada 175 gradovah sa više od 100 tisućah stanovnikah. U Evropi jih ima 70; u Aziji 74; u Americi 24; u Africi 5; u Australiji 2. U Evropi, Inglezka ima 17 gradovah sa više od 100 tisućah ljudi; Njemačka 10; Italija 10; Francuzka 9; Rusija 6; Belgij 4; Austro-Ugarska 3; Španjolska 3; Švedska 1; Portugalska 1. Na svijetu ima 9 gradovah sa više od jednoga milijuna stanovnikah. Kinozka ima 7 takovih gradovah, a dva ostala jesu Pariz i London.

* Proročanstvo. Fratar Tranquillo Vollang, rođen u Hosteings-u u Englezkoj, koji je 20. lipnja 1873 umro u samostanu sv. Franc u Monakovu u Bavarskoj, ostavio je sliedeća proročanstva od god. 1874. do 1900. — 1874: Utvrđenje španjolske republike. Nezadovoljstvo u Francuzkoj. Izvanredno oružanje u Italiji. Novi vladar u Francuzkoj. Smrt Pia IX. — 1875: Rat medju Italijom i Francuzkom. Talijanska vojska obsijeda Pariz. Francuzka vojska sasvim poražena. Talijanske čete u Algiru. Plebiscit u Korsici, Nizzi i Savoiji. Poplave u Austriji. — 1876: U ožujku predaju Pariza. Ugovor mira u Korsici. Korsika, Nizza i Savoja sdružene s kraljevinom talijanskom. Revolucija i pad vlade u Španji. Pošastna bolest u Rusiji. Prince Fridrik car u Njemačkoj. Revolucija u Englezkoj. — 1877: Komunizam i glad u Francuzkoj i Španji. Evropejski kongres u Rimu. Novi papa pomiruje se s Italijom. Obće oružanje Evrope. Francuzka podjeljena na četiri strane ili kraljevine. Poplave i oluje u Italiji. Nesnosljiva zima u Njemačkoj. — 1878: Novi evropejski kongres u Berlinu. Smrt kraljice Viktorije, kraljice Englezke. Nova vlada u Španji. Austrija ustupa zemlje Italiji. Nova doba zemljah medju Austrijom i Prusijom. Nezadovoljstvo u Portugalskoj, Poljskoj i Magjarskoj. Kratolj (cholera) u Francuzkoj. Veliko lječničko iznasašće proti kratolju u Bavarskoj. — 1879: Velika oluja u Englezkoj. Mir obćeniti. Obćenito razoružanje i veliko otkriće u moru. Stroga osuda, podpisana od svih vlasti proti stvarateljem stranakah vladinih i bunteljem naroda. Papa postupa strogo proti sujevjerju, reformira vjeru i ukida red Isusovacah. — 1880: Novo doba mira. Smrt cara ruskoga. Divno bratinstvo naroda. Procvat poljodjelstva, obrtnosti i trgovine. Važan izum u Monakovu. Sva Evropa sretna. Papa blagoslivlja narode i mir traje do god. 1900.

Imenik društvenikah

BRATOVŠČINE HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

Mijo Biljan for. 1, Oto Kučera f. 1, Iso Vajsavljević f. 1, Alojzij Boroša f. 1, Vladko Nikolić f. 1, Adolfo Belthaim f. 1, Dragutin Gjurčić f. 1, Ljubo Babić f. 1, Nikola Jakšić f. 1, F. Modec f. 1, Vekoslav Krošlin f. 1, Fr. Stérkljević f. 1, Josip Smoranz f. 1, Mihovil Pavlinović zastupnik f. 2, Barun Metel Ožegović f. 10, Dr. Juro Catti f. 5, Dragutin Marić f. 1, Juro Vėrbanić f. 1, Havliček f. 1, Ignat. Wurm zastupnik na car. vieću f. 10, svi iz Beča. Dok. Lovro Monti iz Knina f. 10, Franjo Marotti glayar iz Kastvo f. 4, Dr. Vojteh Rieger liečnik iz Rieke f. 10, Juraj Bauer gimn. učitelj iz Rieke f. 1, Eugen Vlah kanonik iz Kastve f. 3, Biskup Josip Juraj Strossmajer f. 100. — Fran Maudić medicinar sa 2 f. Andrija Stanger medicinar sa 2 f. Dragutin Vipavac medicinar sa 2 f. Adolf Ivanuš medicinar sa 2 f. Dragutin Forenbaher medicinar sa 50 novč. Ivan Bencan medicinar sa 1 f. Nikola Fabijanić medicinar sa 1 f. Eugen Sladović medicinar sa 1 f. Ivan Boričević filozof sa 1 f. Ivan Lenac filozof sa 1 f. Ivan Rabar filozof sa 1 f. Franjo Valla filozof sa 50 novč. Skender Lochmer filozof sa 1 f. Ivan Karabaić jurist sa 1 f. Josid Franković jurist sa 1 f. Matko Laginja jurist sa 1 f. svi iz Grada.

Svota f. 190. — Ukupno s zadujom svotom 592.20 novč.

(Dalje drugi put.)

Književne viesti.

Izpod tiska braće Batara izašlo je jučer Riečnik slovnisko-talijanski priredio ga za tisak O. Dragutin Paršić. Preporučamo ga veoma našem obćinstvu. Prodaje se po f. 3, kod tiskarskog skladišta Vitaljani-Janković u Zadru i kod drugih dalm. knjižarah.

Nakladom i tiskom Dragutina Pretnera u Dubrovniku, izašlo je Dubrovnik, zabavnik štionice Dubrovačke IV. godišće II. snopić, što ga uređjuje I. Bunić. U ovom se snopiću nalazi „Životopis Vladiko Crnogorskoga, Petra II.“, od Vuka Vrčevića, i prodaljenje drame „Nobožja Komedija“ od Šišmana Krasinskoga, prevod iz poljskoga. I ovo poduzeće služi na čast u svakom smislu i gosp. Pretneru i gradu Dubrovniku. Ciena je snopiću 36 novč.

Mojim književnim pozivom od 23. travnja 1873. otvorena je predbrojka na Prevod Pjesama DANTE ALLIGHIERI-A o Paklu — pokoj. Stjepana Ivičevića. — Oglad ovog prevoda p. n. Obćinstvo poznaje iz rečenoga poziva i Narodnoga Lista br. 69. god. 1873. — Predbrojenje ovoj knjizi iznosi samo for. 1 a. v.

Takodjer na drugu knjigu — **Razne poslanice i „Obodice“ (Opetice) Lasice** — pokoj. Ivečevića. — Ova knjiga nezavisna od prve, iznosi for. 1 a. v.

Narodni List, Vienne, Obzor itd. dosta su preporučili Narodu ova djela.

Ponavljam što sam obetao u Narodnom Listu br. 44. god. 1873. „Tko sakupi na oba djela 10 predbrojnika, dobit će po jedan iztiskak.“

Dr. I. Vranjčan.

Kraljevička „Primorska Tiskara“ pod imenom **Zabavne Knjižnice** počela je tiskati niz što domaćih što prevedenih tuđjih romanah u svezčićih po 10 novč. Obćaje, da će izdati najbolja djela obljubljenih u toj struci spisateljah. Početak je učinjen prevodom „Kantorice“, pripovjedke čuvane češke spisateljice gospođe Světle. Knjige se dobivaju na Ricci kod Josipa Simona, u Senju kod Hub. Lusterana, a u Zagrebu kod Hartmána. Kod te gospođe može se tko hoće odmah predbrojiti i na deset svezčićah zajedno, pak će mu se knjige svaki put poštom pošiljati uz naknadu odnosno poštarine.

Različite vesti.

* **Carevinsko vieće** je dozvolilo 200.000 for. za obrtno školu, te će se usljed toga podignuti: 25 školah tkalačkih, 2 prolarske, 2 gumbarske, 6 vozarskih, 15 šipkarskih, 2 za slavnato plotivo, 1 sitarska, 2 za umjetno eviče, 4 staklarske, 3 postolarske, 5 krojačke, 1 za ženski obrt, 1 za porculan i glivono posudje, 2 za sadrolivce, 6 za umjetno stolarstvo, 2 za tokarstvo, 1 za klesarstvo, 2 za proizvodjanje igračkah, 2 za košarstvo, 1 za graditeljstvo, 4 za strojarstvo, 1 za bravare, 1 za proizvode od tuđa, 2 za urarstvo, 9 za glasbilara, 1 za drvorezec i 9 risarskih školah. Mjesta gdje se te škole podići imadu, nisu još opredjeljena.

* **Istarska željeznica.** Kako iz Istre *Primorceu* pišu, nastoji se ozbiljno oko gradnje željeznice. I prosjek brioga kod Borajna započeti će se ovih danah. Kus kod Divače jest najsmjelijje djelo, pa će se onudaj uzpinjati željeznica neprekidno, a i prelaziti na više mjestih riečice; Borajnski prosjek biti će 260 metarah dug. Pruga se dieli u tri kusa: Divača - Lupoglava, Lupoglava - Kanfanar i Kanfanar-Pulj.

* **Obćinski izbori u Žminju** hoće biti, kako doznajemo iz pouzdana izvora, na 7., 8. i 9. tek. mje. Julija. Na 7. će birati svojih osam zastupnikah i četiri njihova zamjenika (sostituti) birači III. razreda; na 8. će birati svojih osam zastupnikah i četiri njihova zamjenika birači II. razreda; na 9. će birati svojih osam zastupnikah i njihova četiri zamjenika birači I. izbornoga razreda. Žminjci, vas svi poznajemo za ljude krepke na duši i na tielu, za plemenite, ponosne i rodoljubne; ajde dakle, osvjetlajte si pošteno lice, pak izaberite za svoje domaće zastupnike muže, koji vas nećeju pred svetom osramotiti. Nemojte se dati, za Boga, zasliepiti i pravariti od onih, koji mrze na sve, što je nam Slavenom miło i drago, kakono naš materinski jezik, našu vjeru i naše narodne pravice. Vaša sreća u vaših rukah stoji, nedajte da vam ju otmu vaši malobrojni, ali lukavi protivnici. Prije nego stupite na birališće, dogovorite se međ sobom, kojih ćete izabrati, pa onda birajte složno kao braća. Onaj dan da nitko od vas doma neostane, nego da se svi najdete na birališću, tom dienom narodnom trkališću. U biranju držite se strogo zakona i zakon će vas strogo braniti!

U **Bakru** sastavilo se hrvatsko brodarsko društvo. Stjepan Stiglić mu je predsjednik. Vieće sastoji od Bakranah i ostaloga primorja. Veliko je s toga veselje.

* **Dalmatinsko Društvo „Jedinstvo“** kako nam iz Boga pišu dostignulo je zakonito odobrenje. Prva svetčana sjednica držati će se dne 4. srpnja.

* **Stroški jednoga vojnika** iznose u Ingleskoj na lješto 2500 franakah, u Ruskoj 1202 fr., u Franceskoj 1172 fr., u Belgiji 1047 fr., u Italiji 917 fr., u Danskoj 880 fr., u Španjolskoj 755 fr., u Austriji pak samo 720 fr.

* **Papina ljetnica.** Dne 21. pr. Junija u večer pjevao se u Sv. Petru u Rimu „Tebe Boga hvalimo“, što je sveti otac papa Pio IX. stupio u dvaest i deveto lješto svojega papinstva. Po svetčanosti nazrio se sveti otac sa prozorah Vatikanske palače na silni svijet, što se bio sgrnuo na veličanstvenoj ulici pred hramom Sv. Petra. Tu ga netko opazio, pa ga počeo pozdravljati, vičući: Živio Papa Pio! Na to se sa svih stranah dignu oči prama Vatikanu, pak nastu urnebesno klikovanje i neprestano mahanje belimih rubci u znak pozdrava prama prozoru, gdje se bio pokazao. Al eto, kad netko od rimljanah zavapi, kao svojemu bivšemu vladaru: Živio Pio, papa i kralj! pristupi redarstvo iliti policija, te učini svemu konac. Nekoliko od njih da je bilo poradi toga uhvaćeno i odsudjeno na više mjesecih tamnice.

* **Ruski parlamenat.** Kako se čita u ruskih novinah *Golosu* i *Ruskom Miru*, car Aleksandar je naumio pozvati u Petrograd zastupnike plemstva, obrtnikah, trgovacah i poljodjelacah, da viećaju kako bi se najlaglje dalo unaprediti narodno blagostanje. Ta viećanja da će se držati napovratno svake godine, pa se Rusi nadaju, da će im više koristiti, nego li koriste zapadnim narodom njihovih burni parlamenti, gdje se najljepše sile troše u mlaćenju prazno slame iliti politike.

* **Ruska odličja.** Kako telegrafišu iz Petrograda, car Aleksandar je generalu Rodiću, namjestniku kraljevino Dalmacije, podijelio veliki križ reda Bielog-Orla sa velikom vrpeom; brigadiru Dubrovačkomu, Stjepanu vitozu Jovanoviću, Zvezdnu reda Sv. Stanislava; štabskomu pako poglavici kraljevino Dalmacije, Gustavu Thömmelu, kommandeurski križ reda Sv. Stanislava.

* **Starac Garašanin**, bivši srbski ministar, umro je u Biogradu.

* **U Tripolu i Tunisu u Africi** je bahnula čovječija kuga, zato je pomorska vrhovna oblast u Trstu i u Ricci naredila, da se s brodovi, koji odanle dolaze, postupa strogo po kantunackih zakonih.

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji.

Č. g. Josip Orbančić, duhovni pom. u Tinjauu bi imenovan plovanom u Lanišću. — Č. g. Ambrož Dambrosi plovanom u Umagu. Č. g. Franc Bukovec, duhovni pomoćnik u Lindaru, ide za kapelana u Cero na Žminjščini. — Č. g. Ivan Ivić, kapelan u Cerah, ide za duhovnoga pomoćnika u Tinjan. — Č. g. Petar Flego, iz Buzeta ide za duhovn. pomoćnika u Lindar. — Č. g. Ivan Benedek, duhovni pomoćnik u Buzetu, bi premješćen u Hrušicu. — Č. g. Vj. Brozović, duhovni pomoćnik u Pazinu, ide za duhovnoga pomoćnika u Buzet. — Č. g. Blaž Dekleva, duhovni pomoćnik u Jelsanah, ide za duh. pom. na Veprinac. — Č. g. Narobe Ivan, duhov. pom. u Lanišću, ide za upravitelju župe u Tomaj na Krasu. — Č. g. Repić Franjo, kapelan u Kastvu, ide za kapelana u Gradinju. — Č. g. Ivan Obreza, kapelan u Gradinji na 22. t. m. promintu je u Gospodu, Bog ga pomiluj!

Predplata!

Stupismo ovo u drugo polugodišće, zato molimo naše p. u. predbrojnike, kojim je predplata iztekla, da nam ju izvole čim prije ponoviti. Isto tako molimo ovom prigodom i one, koji nam još što duguju, da se sietu svoje dužnosti.

UREDNIČTVO.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Junija 1874.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Caraki dukati (ceklinti)	5.29	5.29	5.29	5.28	5.28	—	5.28 ^{1/2}	5.27 ^{1/2}	5.28	5.28	5.28	5.28	—	—	5.27	—
Napolconi	8.04	8.04	8.04	8.02 ^{1/2}	8.02 ^{1/2}	—	8.02 ^{1/2}	8.03 ^{1/2}	8.03 ^{1/2}	8.04	8.03	8.03	—	—	8.03	—
Liro Inglesko	11.18	11.18	11.17	11.15	—	—	11.16	11.17	11.17	11.18	11.17	11.17	—	—	11.28	—
Srebro prid (agflo)	103.25	105.15	105.—	105.—	105.15	—	105.25	105.25	105.15	105.15	105.—	105.—	—	—	105.75	—